

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO, MAISTO ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS ĮSTATYMO NR. IX-987 2, 4, 7, 8 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – ŽŪMŪKPI PROJEKTAS), LIETUVOS RESPUBLIKOS TAUTINIO PAVELDO PRODUKTŲ ĮSTATYMO NR. IX-1207 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO SUBJEKTŲ, PERKANČIŲ–PARDUODANČIŲ ŽALIĄ PIENĄ IR PREKIAUJANČIŲ PIENO GAMINIAIS, NESĄŽININGŲ VEIKSMŲ DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XII-1907 2, 3, 5, 6 IR 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1214 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS NESĄŽININGOS PREKYBOS PRAKTIKOS ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ TIEKIMO GRANDINĖJE DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XIV-409 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – NPPŽŪMPTGDĮ PROJEKTAS), LIETUVOS RESPUBLIKOS PLUOŠTINIŲ KANAPIŲ ĮSTATYMO NR. XII-336 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSISKAITYMO UŽ ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJĄ ĮSTATYMO NR. VIII-1422 14 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MAŽMENINĖS PREKYBOS ĮMONIŲ NESĄŽININGŲ VEIKSMŲ DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XI-626 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – MPĮNVDĮ PROJEKTAS), LIETUVOS RESPUBLIKOS KOOPERATINIŲ BENDROVIŲ (KOOOPERATYVŲ) ĮSTATYMO NR. I-164 3¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – KBKĮ PROJEKTAS), LIETUVOS RESPUBLIKOS MELIORACIJOS ĮSTATYMO NR. I-323 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU KARTU – ĮSTATYMŲ PROJEKTAI) (TAP NR. 23-281) (TAIS NR. 22-15973(3))

2023-03-15 Nr. NV-567

Vilnius

Įvertinę Įstatymų projektų atitiktį Lietuvos Respublikos įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Dėl Įstatymų projektais siūlomų pakeitimų pagrindimo:

1.1. Įstatymų projektų teikime ir aiškinamajame rašte siūlomas viešosios įstaigos Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros (toliau – KVRPA) pertvarkymas į biudžetinę įstaigą siejamas su Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatos įgyvendinimu, tačiau trūksta pagrindimo, kodėl minėta viešoji įstaiga ir jos vykdomos funkcijos neatitinka šios įstatymo nuostatos. Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 2 punktu, viešosioms įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, gali būti suteikiami įgaliojimai atlikti funkcijas tik šio įstatymo 6 straipsnio 2, 3 ir 4 punktuose nustatytose viešojo administravimo srityse, kai tokie įgaliojimai yra tiesiogiai susiję su viešosios įstaigos veiklos

tikslais ir kai nėra valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kurioms šie įgaliojimai gali būti suteikti. Šio įstatymo 6 straipsnio 2, 3 ir 4 punktuose atitinkamai nustatytos šios viešojo administravimo sritys: administracinių sprendimų priėmimas, administracinių paslaugų teikimas, *teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūra*. Šių Viešojo administravimo įstatymo nuostatų kontekste Įstatymų projektų aiškinamajame rašte turėtų būti objektyviai pagrįstas KVRPA pertvarkymo į biudžetinę įstaigą poreikis ir tikslingumas, kartu Įstatymų projektų aiškinamajame rašte atsisakant įstatymų leidėjui Lietuvos Respublikos Seimui neaktualios informacijos. Juo labiau, kad Įstatymų projektuose teikiami siūlymai dėl viešojo administravimo įgaliojimų perdavimo iš viešosios įstaigos biudžetinei įstaigai nėra nuoseklūs, pvz., Žemės ūkio ministerijos inicijuotu Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimo Nr. 1237 „Dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2017/625 įgyvendinimo“ pakeitimo“ projektu (Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje Nr. 22-8410(3)) siūloma priešingai – viešojo administravimo įgaliojimus atlikti oficialią kontrolę suteikti viešajai įstaigai „Ekoagrus“. Be to, Vyriausybė 2023 m. kovo 1 d. nutarimu Nr. 131 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo VI (pavasario) sesijos darbų programos“ pasiūlė Lietuvos Respublikos Seimui įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo VI (pavasario) sesijos darbų programą Biudžetinių įstaigų įstatymo Nr. I-1113 pakeitimo įstatymo projektą (nauja redakcija) ir šio įstatymo projekto lydimuosius įstatymų projektus (žr. priedo 49 punktą), kuriais bus siūloma išplėsti viešojo administravimo įgaliojimus galinčių turėti subjektų ratą – papildyti jį valstybės valdomomis bendrovėmis, taip pat tobulinti nuostatas, susijusias su viešųjų įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina valstybė ir (ar) savivaldybė, paskirtimi ir valdymu, įtvirtinti valstybės ar savivaldybės dalyvavimo viešųjų įstaigų veikloje pagrindus, aiškiau reglamentuoti viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybės, valdymą ir veiklą, sudaryti teisinės sąlygas, kad viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybės, veikla būtų pagrįsta gero valdymo principais, skaidri ir orientuota į tikslų įgyvendinimą. Todėl turėtų būti pateikta informacija, ar Įstatymų projektais siūlomi pakeitimai derės su minėtuose įstatymų projektuose, tarp kurių yra ir Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 pakeitimo įstatymo projektas (nauja redakcija), išdėstytais siūlymais.

1.2. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte turėtų būti nurodyta, į kokią biudžetinę įstaigą KVRPA siekiama pertvarkyti – į Vyriausybės įstaigą, įstaigą prie ministerijos ar kitą biudžetinę įstaigą. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymų projektuose vietoje KVRPA nurodyta *Žemės ūkio ministerijos įgaliota biudžetinė įstaiga*, pažymėtina, kad Žemės ūkio ministerija turėtų teisę įgalioti tik jai pavaldžią biudžetinę įstaigą.

1.3. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte turėtų būti pagrįsti visi Įstatymų projektuose siūlomi pakeitimai, pvz., žr. ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsnio 3, 4 ir 6 dalimis, 3 straipsniu siūlomus pakeitimus.

2. Įstatymų projektų teikime nurodyta, kad vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 4 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas. Pažymėtina, kad šiame punkte nustatyta, jog turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, teisės aktų projektų, teikiamų svarstyti Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat *kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas*. Vadovaujantis šiuo punktu, turėtų būti atliekamas Įstatymų projektų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, nes Įstatymų projektuose siūloma iš esmės keisti teisinį reguliavimą – pertvarkyti KVRPA į biudžetinę įstaigą, perduoti dalį jos funkcijų viešajai įstaigai „Ekoagros“, taip pat naujai veiksiančiai biudžetinei įstaigai perduoti dalį valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro funkcijų.

3. Dėl ŽŪMŪKPI projekto nuostatų:

3.1. Tikslintina ŽŪMŪKPI projekto 1 straipsnio 1 dalyje siūloma termino apibrėžtis, joje nurodytus kriterijus pavedant tvirtinti ne Žemės ūkio ministerijai, o žemės ūkio ministrui, atsižvelgiant į tai, kad vadovaujantis Vyriausybės įstatymo 26 straipsnio 3 dalies 5 punktu, įsakymus priima ir pasirašo ministras. Analogiška pastaba taikytina ir ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsnio 5 dalyje išdėstyti nuostatai.

3.2. Siekiant teisinio aiškumo, tikslintina ŽŪMŪKPI projekto 1 straipsnio 2 dalis, atsižvelgiant į tai, kad neaiškus joje vartojamos sąvokos „organizacinė struktūra“ turinys ir neaišku, koku būdu, ši organizacinė struktūra turėtų *vienyti* nepriklausomus žemės ūkio konsultantus.

3.3. Siekiant teisinio aiškumo, tikslintina ŽŪMŪKPI projekto 1 straipsnio 3 dalis, atsižvelgiant į tai, kad neaišku, koks žemės, miškų, maisto, žuvininkystės ūkių naudojimas ir valdymas joje minimas. Pažymėtina, kad keičiamo įstatymo 2 straipsnio 10 dalyje maisto ūkis apibrėžtas kaip ūkio šaka, apimanti maisto produktų gamybą ir jų pateikimą rinkai, todėl neaišku, koks šios ūkio šakos naudojimas ir valdymas minimas ŽŪMŪKPI projekto 1 straipsnio 3 dalyje. Taip pat pastebėtina, kad sąvokos „žemės ūkis“, „miškų ūkis“ ir „žuvininkystės ūkis“ neapibrėžtos nei keičiamame įstatyme, nei Miškų įstatyme ar Žuvininkystės įstatyme. Be to, neaišku, su kuo *susijusi* naujausia technologinė ir mokslinė informacija ir kokio subjekto (subjektų) *vykdomi* moksliniai tyrimai ir *diegiamos* inovacijos minimi šioje dalyje.

3.4. Pažymėtina, kad ŽŪMŪKPI projekto 1 straipsnyje siūlomi nauji terminai turėtų būti aprobuoti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka iki Įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui.

3.5. Siūlytina ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsnio 1 dalyje, 4 straipsnyje ir kituose Įstatymų projektuose vietoje formuluotės „biudžetinė įstaiga“ vartoti teisėkūroje įprastai vartojamą sąvoką „institucija“. Taip pat siūlytina atsisakyti įvedamo trumpinio „Agentūra“, kaip nederančio su trumpinamu pavadinimu. Visais atvejais reikėtų įvertinti trumpinio įvedimo tikslingumą, o nusprendus jį įvesti, siūlytina, taikant Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (toliau – Rekomendacijos), 115 punkto analogiją, vartoti trumpinamos sąvokos gimininį žodį. Ši pastaba taikytina ir kituose Įstatymų projektuose, kuriuose įvestas šis trumpinys.

3.6. Tikslintina ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsnio 5 dalis, nes joje siūlomos nuostatos ir ŽŪMŪKPI projekto 1 straipsnio 1 dalyje siūlomos nuostatos kontekste lieka neaišku, kokių asmenų ir kokią atitiktį vertinimą turėtų vykdyti Žemės ūkio ministerijos įgaliota biudžetinės įstaiga – nepriklausomų žemės ūkio konsultantų atitiktį konkrečioms kriterijoms ar asmenų, siekiančių būti nepriklausomais žemės ūkio konsultantais, atitiktį šioms kriterijoms. Turėtų būti aiškiai apibrėžtas momentas, nuo kurio asmenys, siekiantys tapti šiais konsultantais, jais būtų pripažįstami. Taip pat neaišku, kokius veiksmus minėta įstaiga turėtų atlikti *sudarydama* ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsnio 5 dalyje nurodytą nepriklausomų žemės ūkio konsultantų sąrašą (tik jį sudaryti ar ir tvirtinti, keisti, pildyti ir pan.) ir *administruodama* šių konsultantų tinklą.

3.7. Atsižvelgiant į tai, kad ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsniu būtų keičiama daugiau nei pusė Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 4 straipsnio 4 dalies nuostatų, pagal Rekomendacijų 141 punkto nuostatą visa ši dalis turėtų būti dėstoma nauja redakcija.

3.8. Siekiant teisinio aiškumo, ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsnio 6 dalyje siūlytina teikti nuorodą į konkrečias jame nurodyto reglamento nuostatas, o ne į visą jo struktūrinę dalį.

3.9. Siūlytina ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsnio 7 dalyje atsisakyti nuostatų dėl kituose įstatymuose (Augalų apsaugos įstatyme ir Žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatyme) nustatytų funkcijų finansavimo kaip ne keičiamo įstatymo reguliavimo dalyko.

3.10. Tikslintina ŽŪMŪKPI projekto 4 straipsnyje siūloma nuostata, atsisakant žodžio „kitos“, atsižvelgiant į tai, kad joje nurodyta agentūra būtų ne Vyriausybės, o Žemės ūkio ministerijos, įgaliota institucija (žr. ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsnio 1 dalį). Taip pat, siekiant keičiamo įstatymo dėstymo nuoseklumo, šioje nuostatoje ir atitinkamai kitose keičiamo įstatymo nuostatose siūlytina atsisakyti sąvokos „viešosios įstaigos“ vartojimo, nes ŽŪMŪKPI projekto 2 straipsnio 1 ir 6, 7 dalyse, 5 straipsnyje viešosios įstaigos įvardytos atitinkamai kaip Žemės ūkio ministerijos įgaliota biudžetinė įstaiga ir Vyriausybės įgaliota įstaiga.

3.11. Lieka neaišku, todėl turėtų būti pagrįsta, kodėl ŽŪMŪKPI projekto 5 straipsnyje išdėstytoje keičiamo įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje nurodytas KVRPA vykdomas funkcijas

siūloma perduoti vykdyti dviem atskiriems subjektams – Vyriausybės įgaliotai įstaigai ir valstybės įmonei Žemės ūkio duomenų centrui. Atitinkamai lieka neaišku, kodėl šioje nuostatoje siūloma nustatyti, kad Vyriausybės įgaliota institucija turėtų teikti valstybės įmonei Žemės ūkio duomenų centrui duomenis, kuriuos ši įmonė būtų įpareigota pati rinkti ir kaupti. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad nacionaliniuose teisės aktuose neturėtų būti reglamentuojama Europos Komisijos kompetencija, šiame straipsnyje atsisakytina nuostatos dėl Europos Komisijos pareigos valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro jai pateiktus duomenis naudoti konkrečioms ataskaitoms rengti.

4. Pažymėtina, kad siūlomas keisti Lietuvos Respublikos ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XII-1907 2, 3, 5, 6 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1214 1 straipsnio pakeitimo įstatymas įsigaliojo 2018 m. spalio 1 d., todėl vietoje šio įstatymo turėtų būti keičiamas Lietuvos Respublikos ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas. Šiuo atveju neturėtų būti taikomas Rekomendacijų 139 punktas.

5. Atsižvelgiant į Rekomendacijų 35 punkto nuostatą, Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymo Nr. XII-336 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto 1 straipsnyje keičiamoje termino apibrėžtyje trumpinys neturėtų būti įvedamas.

6. Atsižvelgiant į Rekomendacijų 113 punkto nuostatą, kurioje nustatyta, kad juridinių asmenų pavadinimai rašomi taip, kaip yra įregistruoti Juridinių asmenų registre, Lietuvos Respublikos atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatymo Nr. VIII-1422 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte siūlomame keisti Atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatymo 14 straipsnyje turėtų būti nurodytas visas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pavadinimas. Prireikus pirmą kartą nurodžius visą šios institucijos pavadinimą, gali būti įvestas ir toliau vartojamas pavadinimo trumpinys. Ši pastaba taikytina ir KBKĮ projektu keičiamo Kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo 3¹ straipsniui, kuriame taip pat nurodyti netikslūs minėtos inspekcijos ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavadinimai.

7. Atsižvelgiant į tai, kad MPĮNVDĮ projekto 1 straipsniu keičiamas visas Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 15 straipsnis, pakeitime turėtų būti nurodytas ir keičiamo straipsnio pavadinimas, kaip MPĮNVDĮ projekto lyginamajame variante. Tikslintina MPĮNVDĮ projekto 1 straipsnyje išdėstyta nuostata, derinant joje nurodytą Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos funkciją „šio įstatymo priežiūra“ su keičiamo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta minėtos tarybos funkcija „šio įstatymo nuostatų laikymosi priežiūra“ arba siūlytina šiose nuostatose vartoti Viešojo administravimo įstatyme vartojamą tikslesnę formuluotę „įstatymo įgyvendinimo ir laikymosi priežiūra“ (pvz., žr. Viešojo administravimo

įstatymo 6 straipsnio 4 punktą, 18 straipsnį). Kartu tikslintina šioje nuostatoje vartojama formuluotė „per praėjusius metus“, nes neaišku, ar šioje nuostatoje numatytu atveju Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba turėtų teikti informaciją dėl skundų gautų arba vykdytų tyrimų per praėjusius kalendorinius metus ar per praėjusius metus skaičiuojant iki informacijos pateikimo dienos. Taip pat siūlytina įvertinti, ar tikslinga aptariamoje nuostatoje palikti teisę Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai pasirinkti, kokią informaciją teikti dėl jos atliekamų tyrimų, t. y., pasirinkti nurodyti pradėtų *arba* užbaigtų tyrimų skaičių. Be to, siekiant teisinio aiškumo, šioje nuostatoje vietoje formuluotės „tyrimo dalyko santrauka“ siūlytina vartoti formuluotę „tyrimo dalykas“, nes neaišku, kas būtų laikoma tyrimo dalyko santrauka, t. y., kokio turinio ir kokios apimties ji turėtų būti.

8. Siūlytina tikslinti KBKĮ projekto 1 straipsnio 2 dalį, nes pagal joje išdėstytą nuostatą neaišku, kiek kartų kooperatinė bendrovė (kooperatyvas) galėtų siekti būti pripažinta žemės ūkio kooperatinė bendrove (kooperatyvu).

9. Siūlytina įvertinti galimybę KBKĮ projekto 1 straipsnio 3 dalyje išdėstytoje nuostatoje numatyti Žemės ūkio ministerijos įgaliotai biudžetinei įstaigai pareigą įspėti kooperatinę bendrovę (kooperatyvą) apie galimą jos pripažinimo žemės ūkio kooperatine bendrove (kooperatyvu) panaikinimą, kartu suteikiant kooperatinei bendrovei (kooperatyvui) teisę per tam tikrą terminą pašalinti nustatytus teisės aktų pažeidimus.

10. Tautinio paveldo produktų įstatymo Nr. IX-1207 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto pavadinime tikslintinas keičiamo įstatymo numeris. Ši pastaba taikytina ir Vyriausybės nutarimo, kuriuo Vyriausybė pritartų Įstatymų projektams ir juos teiktų Seimui, projekto pavadinimui bei 1 punktui, taip pat Įstatymų projektų aiškinamojo rašto 1 punktui. Taip pat šio nutarimo projekto pavadinime tikslintinas Tautinio paveldo produktų įstatymo pavadinimas bei NPPŽŪMPTGDĮ projekto pavadinimas. NPPŽŪMPTGDĮ projekto pavadinimas tikslintinas ir minėto nutarimo projekto 1 punkte.

11. Atsižvelgiant į tai, kad naujai biudžetinei įstaigai siūloma perduoti dalį valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro funkcijų, Įstatymų projektai turėtų būti teikiami šios valstybės įmonės išvadai pagal kompetenciją gauti. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad MPĮNVDĮ projekte siūlomi pakeitimai yra susiję su Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos kompetencija, Įstatymų projektai turėtų būti teikiami ir šios institucijos išvadai pagal kompetenciją gauti.

Teisės grupės patarėja

Dalia Petkevičienė

Dalia Petkevičienė, tel. +37052098723; +37066842870, el. p. dalia.petkeviciene@lr.lt